

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна

Національна академія
правових наук України

Юридичний факультет
Кафедра конституційного
і муніципального права

Науково-дослідний інститут
державного будівництва та
місцевого самоврядування

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЄС В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(21 квітня 2023 року, м. Харків)

УДК 342.25
К 43

*Рекомендовано до друку
Вченою радою юридичного факультету
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
протокол № 10 від 5 травня 2023 року*

К 43 Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України:
тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Харків, 21 квітня 2023 року). Харків: ХНУ імені
В. Н. Каразіна, 2023. 372 с.

До збірника увійшли тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України», що відбулася 21 квітня 2023 року на базі юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна в межах реалізації проекту ЄС Еразмус+ Модуль Жан Моне «Конституційне право ЄС» / 'EU Constitutional Law' (Project 101047498 – EU-Const). Тези наукових доповідей розподілені на п'ять напрямів (секцій): «Конституційне право та процеси галузевої диференціації права ЄС», «Верховенство права та повага до прав людини як конституційні цінності ЄС: виклики для України», «Конституційні засади територіальної організації влади в ЄС і перспективи децентралізації влади в Україні», «Галузеві проблеми європейської інтеграції України», «Конституціоналізація права ЄС та сучасні тенденції міжнародного права».

Редколегія: В.О. Серьогін, д. ю. н., проф. (головний редактор); М.М. Воронов, к. ю. н., доц. (заст. головного редактора); Н.В. Гришина, к. ю. н., доц.; Г.С. Рибалко, к. ю. н., доц.; Т.Л. Сироїд, д. ю. н., проф.; О.А. Устименко, к.ю.н.

Адреса редколегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, юридичний факультет, майдан Свободи, 6, м. Харків, 61022, тел.: (057) 707-53-81.

Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за їх зміст. Тези друкуються в авторській редакції.

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2023
© Юридичний факультет, 2023

самого громадянського суспільства, так і в процесі його взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також із суспільством загалом; посилення безпекових викликів тощо.

Список використаних джерел:

1. Угода Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року: URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

2. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: Указ Президента України від 27.09.2021 № 487/2021. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>.

3. Оніщенко Н. М. Співвідношення права, правової системи і держави. *Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки*. 2002. Вип. 16. С. 5-10.

4. Скуратівський А. В. Формування та розвиток правової культури в українському суспільстві (філософсько-правовий аналіз) : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ., 2004. 24 с.

5. Оборотов Ю. М. Загальнотеоретична юриспруденція як сучасна теорія держави і права. *Право України*. 2013. № 9. С. 103-116.

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ТА ЗАКОНУ

Бзова Лаура Георгіївна,
PhD, асистент кафедри процесуального права
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
e-mail: l.bzova@chnu.edu.ua

В еволюції та інтенсифікації інтеграції суспільних відносин в глобальному масштабі виникає необхідність встановлення норм, прийнятих і визнаних міжнародним співтовариством держав в цілому, встановлення цінностей, істотних для колективного співіснування, імперативних або, принаймні, співробітницьких з конституційними нормами держав, що обмежують державний суверенітет і змінні в часі та просторі.

Конституціоналізація права - це процес, який за допомогою принципу конституційності допомагає забезпечити єдність закону або правового порядку, даючи єдину основу всім галузям права. Той факт, що Конституція розглядається як вища правова норма в даному правовому порядку, має наслідком те, що конституційні джерела зрештою весь правовий порядок. Це очевидно в штатах, де принцип конституційності діяв протягом багатьох років (США). У Європі правова традиція інша, тому що

принцип парламентського суверенітету все ще існує, рух до конституціоналізації відбувається повільніше. Дійсно, наявність перегляду конституційності робить конституцію джерелом джерел права; іншими словами, всі галузі права тепер мають свою основу в Конституції. Це справедливо для публічного права (адміністративне право, бюджетне право, публічне господарське право тощо); Але це стосується і приватного права (цивільного права, господарського права, кримінального права та ін.). Принцип конституційності поширюється як на норми публічного права, так і на норми приватного права.

Конституціоналізація різних галузей права є явищем, яке все більше вкорінюється в нашій правовій культурі та контексті. Мабуть, найбільш очевидним способом, яким вона проявилася, є зростаюча роль Конституційного Суду, верховного тлумача Конституції.

Але в чому полягає зміст цього явища, які характеристики його визначають? Багато в чому розроблена в зв'язку з цим доктрина, мабуть, головний збіг полягає в тому, щоб вважати, що наріжним каменем її є переоцінка Конституції як вищої норми, континенту вищих правових цінностей, виражених через основні права і демократичну організацію публічної влади.

Дійсно, Конституція була визнана юридичним верховенством, як *lex legis* (формальна ієрархія) в рамках класичної нормативної ієрархії, так і *potestas potestatis* (матеріальна ієрархія), настільки, наскільки вона засновує дійсність створення і застосування інших норм, тобто в якості основного джерела права. Саме з цього випливає важливість, яка в хорошому рахунку є не чим іншим, як здійсненням конституційного контролю. Здійснення цього, звичайно, не обмежується простою перевіркою того, чи відповідає той чи інший факт тексту норми, а виражається в процесі тлумачення і юридичної аргументації.

Таким чином, нормативна сила Конституції наділена реальною ефективністю та об'єктивним виміром, що гарантує активний захист державою основних прав. Конституційні принципи артикулюють і керують правовою і політичною спільнотою, саме тому їх необхідно тлумачити в кожному конкретному випадку, коли виникає конфлікт, який ставить під сумнів або стикається з ними.

Однак необхідно враховувати, що це явище може породжувати проблему «надмірної конституціоналізації» закону і афекту не стільки принципу законності і сили права, скільки правової визначеності і передбачуваності. Це обумовлює необхідність встановлення меж здійснення конституційної юриспруденції на основі аналізу її внесків і ексцесів з точки зору прав, регульованих законом.

Американська конституційна юриспруденція неодноразово підтримувала обґрунтування судового верховенства як правильного способу захисту справжньої волі народу. Отже, в його компетенції «сказати,

що таке закон, що є суттю його юридичного обов'язку», стверджуючи, що обов'язок Суду за скасування неконституційного законодавства є необхідним наслідком завдання дотримання Конституції. Він також встановлює принцип судового тлумачення над політичним тлумаченням Конституції. Якщо закон суперечить Конституції і якщо обидва застосовуються до конкретної справи, таким чином, що Суд повинен винести рішення відповідно до закону, що відхиляє Конституцію, або відповідно до Конституції, що відхиляє закон, той самий Суд повинен визначити, яке з цих суперечливих правил регулює справу [1].

Конституційний Суд захищає Конституцію шляхом здійснення конституційного перегляду, який полягає в перевірці відповідності міжнародних законів і договорів конституційному блоку. Зміст блоку конституційності, що представляє собою сукупність принципів і положень, які парламент повинен поважати при здійсненні своєї законодавчої влади.

Конституціоналізація закону відбувається шляхом прийняття конституційного тексту, заснованого на основному принципі: гідність людської особистості.

Одним із критеріїв конституціоналізації є недопустимість ігнорування обмежень, закладених у Конституції України, адже Основний Закон України містить чіткі межі повноважень органів державної влади, що встановлюють порядок та підстави ухвалення відповідних актів [2, с. 41].

Отже, незважаючи на значні труднощі ментального та законотворчого плану, в Україні поступово все таки відбувається процес конституціоналізації права.

Список використаних джерел:

1. Marbury v. Madison, 5 U.S. 137 (1803). URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/5/137/> (дата звернення: 24.03.2023)
2. Касмінін О. Критерії конституціоналізації: контроль над актами (на практиці конституційного судочинства). *Вісник Конституційного Суду України*. 2021. № 5. С. 41-49.

ЗМІСТ

Пленарне засідання**Кагановська Т. Є.**

Європейський правопорядок як прояв багаторівневого конституціоналізму 4

Eckhardt K.

Constitutional consequences of accession to the European Union. Selected remarks in the context of the polish experience 10

Žalimas D.

EU Law in National Constitutional Paradigm: Lithuanian Experience 13

Баймуратов М. О., Кофман Б. Я.

Становлення європейського муніципального права: до питання про основоположні засади 20

Батанов О. В.

Конституціоналізація муніципального права та тенденції його розвитку в умовах європейської інтеграції 30

Боняк В. О.

Конституювання принципу верховенства права в Україні та окремих європейських державах 37

Воронов М. М.

Правова природа європейського конституціоналізму 41

Камінська Н. В.

Європейське виборче право: природа, особливості, основні складові 44

Марцеляк О. В.

Конституціоналізація Україною права Європейського Союзу: перспективи та напрями 48

Марчук М. І.

Конституціоналізація правовідносин в Європейському Союзі 52

Мельник С. М., Григоренко Є. І.

Конституційні засади становлення законодавства про національний спротив 54

Пархоменко Н. М.

Імплементация європейських цінностей у законодавство України в контексті його конституціоналізації 58

Савчин М. В.

Тренди розвитку конституційного права та криза світового порядку 62

Серьогін В. О.

Конституційне право Європейського Союзу як закономірний результат конституціоналізації його правового порядку 65

Серьогіна С. Г.

Багаторівневе управління як елемент конституційного правопорядку Європейського Союзу 69

Стецюк П. Б. <i>Конституційне закріплення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України як складова її євроінтеграційних процесів</i>	77
Терлецький Д. С. <i>Прихильність України до конститутивних цінностей ЄС: доктринальний та практичний виміри</i>	80
Щербанюк О. В. <i>Утворення та ліквідація районів в Україні: шлях до регіоналізації чи зміна територіального устрою</i>	84
<u>Секція 1. Конституційне право та процеси галузевої диференціації права ЄС</u>	
Барвіцька Д. В. <i>Порівняльний аналіз організації та діяльності Секретаріату Конституційного Суду України та Офісу Конституційного Суду Литовської Республіки</i>	88
Берестень А. В. <i>Аспекти трансформації громадянського суспільства в Україні в умовах активізації євроінтеграції</i>	92
Бзова Л. Г. <i>Конституціоналізація права та закону</i>	94
Ганжук О. А. <i>Форми партисипативної демократії в Європейському Союзі</i>	97
Гринь І. О. <i>Конституційні принципи примусового виконання рішень суду. Теоретико-правовий аспект</i>	100
Гудзь Л. В. <i>Напрямки вдосконалення стандартів роботи ЗМІ під час виборчого процесу в контексті європейської інтеграції України</i>	105
Заковоротний Д. О. <i>Види заходів конституційного примусу в Україні</i>	108
Зубенко Г.В. <i>Відшкодування витрат політичних партій на здійснення передвиборної агітації та парламентських виборах в Україні та державах-членах ЄС</i>	111
Костюк О.С. <i>Інститут представника Президента України в механізмі взаємодії гілок влади</i>	115
Падалка А. В. <i>Соціальний діалог в Україні в контексті позитивного досвіду ЄС: до постановки проблеми</i>	118

Плескач В. Ю.	
<i>Місце органів конституційного контролю в євроінтеграційних процесах</i>	122
Пустовалова І. С.	
<i>До питання про сучасну кризу економічної конституції Європейського Союзу</i>	126
Сердюк І. А.	
<i>Техніко-юридична досконалість припису, закріпленого в статті 145 Конституції України з погляду положень теорії правотворчої техніки</i>	129
Стецюк Н. В.	
<i>Виконання Україною вимог Європейської комісії, оприлюднених при наданні їй статусу кандидата на членство у Європейському Союзі (проблеми інтерпретації та їхні наслідки для процесу євроінтеграції України)</i>	132
Черненко М. В.	
<i>Діяльність Конституційного Суду України як чинник впровадження Статуту Міжнародного кримінального суду в національну правову систему</i>	136
Ях'яєв З. С.-М.	
<i>Деякі аспекти організаційних форм роботи парламента під час дії воєнного стану</i>	139
<u>Секція 2. Верховенство права та повага до прав людини як конституційні цінності ЄС: виклики для України.</u>	
Афоніна О. В.	
<i>Цифрова особистість як необхідний елемент функціонування електронної демократії</i>	144
Борщевська О. М.	
<i>Захист прав споживачів медичних послуг під час воєнного стану</i>	147
Воронова І. В.	
<i>Правова природа та сутність громадянства Європейського Союзу</i>	151
Галінкіна В. С.	
<i>Особливості правового регулювання порядку комерційного використання персональних даних за законодавством Європейського Союзу</i>	154
Гришина Н. В.	
<i>Верховенство права як динамічний процес</i>	160
Данічева К. П.	
<i>Верховенство права як базовий принцип міжнародного співробітництва Європейського Союзу та України</i>	162
Дьякова А. А.	
<i>Конституціоналізація прав та свобод засуджених</i>	166

Кулочок-Тітова Л. В.	
<i>Правове забезпечення недопущення дискримінації в трудових відносинах</i>	169
Марцеляк С. М.	
<i>Повага до прав людини як конституційна цінність ЄС: виклики для України (на прикладі інституту омбудсмана)</i>	175
Мицак М. С.	
<i>Обмеження права людини на розгляд її кримінальної справи судом присяжних в умовах воєнного стану</i>	179
Псьота Т. В.	
<i>Конституційні основи правового статусу особи в Європейському Союзі</i>	181
Федотов І. С.	
<i>Місця компактного поселення як соціальна гарантія вимушено переміщених осіб</i>	184
Філіпська Н.О.	
<i>Безбар'єрне середовище як запорука дотримання права на життя осіб з обмеженими можливостями в умовах війни</i>	188

Секція 3. Конституційні засади територіальної організації влади в ЄС перспективи децентралізації влади в Україні.

Roskoshnyi I. V.	
<i>Constitutional approaches to the involvement of constituent entities in state public administration in unitary Italy and Spain</i>	192
Баймуратов М. М.	
<i>Компетенція органу місцевого самоврядування: до формування нової парадигми в період воєнного стану в Україні</i>	195
Бедрій Р. Б.	
<i>Європейські стандарти сталого місцевого розвитку у контексті муніципальної реформи в Україні</i>	205
Болдирєв С. В.	
<i>Процес децентралізації та роль місцевого самоврядування в Україні під час війни</i>	208
Бондаренко Я. О.	
<i>Конституційно-правові засади територіальної організації влади в Іспанії</i>	211
Гришко Л. М.	
<i>Окремі питання конституційно-правових засад згуртованості в аспекті подальшої євроінтеграції України</i>	214
Гудзь Т. І.	
<i>Італійський регіоналізм: досвід для України</i>	218

Костроміна О. Г.	
<i>Проблеми та умови ефективної взаємодії неурядових організацій з органами публічного управління</i>	222
Марченко В. Ю.	
<i>Організаційно-правові моделі місцевого самоврядування в Німеччині в контексті проведення реформи децентралізації влади в Україні</i>	225
Сердюк Л. М.	
<i>Положення статті 8 Європейської хартії місцевого самоврядування з погляду вітчизняної правової доктрини</i>	228
Стещенко Т. В., Дереш Ю. В.	
<i>Територіальна децентралізація через призму досвіду Польщі та напрямки вдосконалення для України</i>	232
Турченко М. А.	
<i>Розвиток місцевого самоврядування в Україні в умовах євроінтеграції</i>	236
Чалабієва М. Р.	
<i>Децентралізація влади в Україні: європейські цифрові можливості територіальних громад</i>	241
Чиркін А. С.	
<i>Місьцеве самоврядування в країнах Вишеградської групи в аспекті дотримання принципів Європейської хартії місцевого самоврядування: погляд з України</i>	244
<u>Секція 4. Галузеві проблеми європейської інтеграції України</u>	
Voronov K. M.	
<i>Application of the UNIDROIT principles as an element of EU Contract Law</i>	248
Берестень А. В.	
<i>Аспекти трансформації громадянського суспільства в Україні в умовах активізації євроінтеграції</i>	251
Бондар О. І., Маджд С. М., Чернов С. І., Коваль О. М.	
<i>Екологічні виклики щодо європейської інтеграції України</i>	254
Васильєв С. В.	
<i>Правове регулювання імплементації норм європейського законодавства про обіг лікарських засобів</i>	256
Волощенко О. М.	
<i>До питання удосконалення категоріального апарату Закону України «Про авторське право і суміжні права»</i>	259
Горулько В. В.	
<i>Вплив інформаційної безпеки на рівень національної безпеки</i>	261
Данилова І. О.	
<i>Істотна шкода кримінального правопорушення та принцип пропорційності у конституційному праві</i>	263

Данильченко Ю. Б. <i>Можливості використання цифрової інформації для запобігання та розкриття кримінально протиправних порушень Правил дорожнього руху</i>	267
Пейчев К. П. <i>Земельні аукціони як елемент європейської інтеграції України</i>	270
Передерій О. С. <i>Проблематика реалізації «антиолігархічного» законодавства України як чинник ефективності поглиблення політичного діалогу з Європейським Союзом</i>	273
Рибалко Г. С. <i>Рейдерство в Україні: реалії сьогодення</i>	277
Ріяко Є. О. <i>Деякі проблеми реалізації законодавства України про кримінальну відповідальність за територіальним принципом (національний та міжнародний вимір)</i>	280
Россіхіна Г. В. <i>Щодо співвідношення понять «час» і «строк» у бюджетно-правовому аспекті</i>	283
Савченко В. О. <i>Принцип свободи договору в праві ЄС та України: вступ до проблематики</i>	286
Солошкіна І. В. <i>Підстави звільнення від фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства в умовах правового режиму воєнного стану</i>	289
Спесивцев Д. В. <i>Актуальні питання екологічної безпеки в Україні в контексті втілення стандартів Європейського Союзу</i>	293
Турутя З. О. <i>Огляд способів судового захисту, закріплених в адміністративному судочинстві України</i>	297
Устименко О. А. <i>Категорія «емоції» в приватноправовому регулюванні</i>	302
Харченко В. Б. <i>Домінанти Кримінального кодексу України у контексті положень конституційного права ЄС</i>	305
Цибань А. А. <i>До питання правового регулювання віртуальних активів (благ)</i>	309
Чередниченко В.В. <i>Насильство в кримінальному праві (поняття, ознаки, види)</i>	311

Шульга А. М.

Дистанційні електронні дії і перспективи актуалізації проблеми захисту сфери фінансових послуг 315

Секція 5. Конституціоналізація права ЄС та сучасні тенденції міжнародного права

Бенюх О. В.

Деякі аспекти міжнародного співробітництва в сфері оперативно-розшукової діяльності та досвід України 320

Білоус О. П.

Міжнародно-правові засади боротьби з торгівлею людьми 322

Бялий Г. А.

Поняття контрзаходів у сучасному міжнародному праві 325

Варнавська К. А.

Правове регулювання статусу правозахисників у Європейському Союзі 327

Гладкий А. О.

Спеціалізовані структури Європейського Союзу у сфері захисту жертв тероризму 329

Головатенко М. Ю.

Суть та особливості Міжнародних медико-санітарних правил 2005 року 331

Гришаков М. В.

Спеціалізовані органи Європейського Союзу в протидії екологічній злочинності 334

Жук Н. А.

Деякі проблеми перспектив розвитку правової системи ЄС у контексті ідеї «Європи кількох швидкостей» 336

Кадар А. М.

Інститут представництва як інструмент розв'язання міжнародних спорів 340

Коломоєць К. С.

Забезпечення права на користування результатами наукового прогресу Європейським Союзом 343

Курило Є. В.

Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності 346

Левченко Ю. В.

Деякі аспекти внутрішнього аудиту Європейського Союзу 349

Мартюхіна Н. О.

Деякі аспекти щодо протидії мові ворожнечі в межах Європейського Союзу 351

Матієва Я. С.	
<i>Визначення поняття економічної інтеграції</i>	354
Мулявка В. Є.	
<i>Визначення поняття економічних санкцій у міжнародному праві</i>	356
Теплицька Н. В.	
<i>Регулювання перехідного правосуддя в Іраку</i>	358
Устименко О. С.	
<i>Співробітництво України з Європейським поліцейським офісом (Європол) як спеціалізованим органом з протидії злочинності</i>	361

Наукове видання

Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції

**КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЄС В АСПЕКТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

(м. Харків, 21 квітня 2023 року)

Відповідальний за випуск: В.О. Серьогін

Комп'ютерна верстка: В.О. Серьогін

Підписано до друку: 05.05.2023 р. Формат 60x90/16
Обсяг 23,3 ум.-друк. арк. Папір офсетний. Друк різнограф.
Наклад 100 прим. Зам. № 184.

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг».
Свідоцтво про держ. реєстрацію ю.о. А00 № 507350.
61003, м. Харків, пров. Соляниківський, 4
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96, (057) 700-53-51, 714-34-26